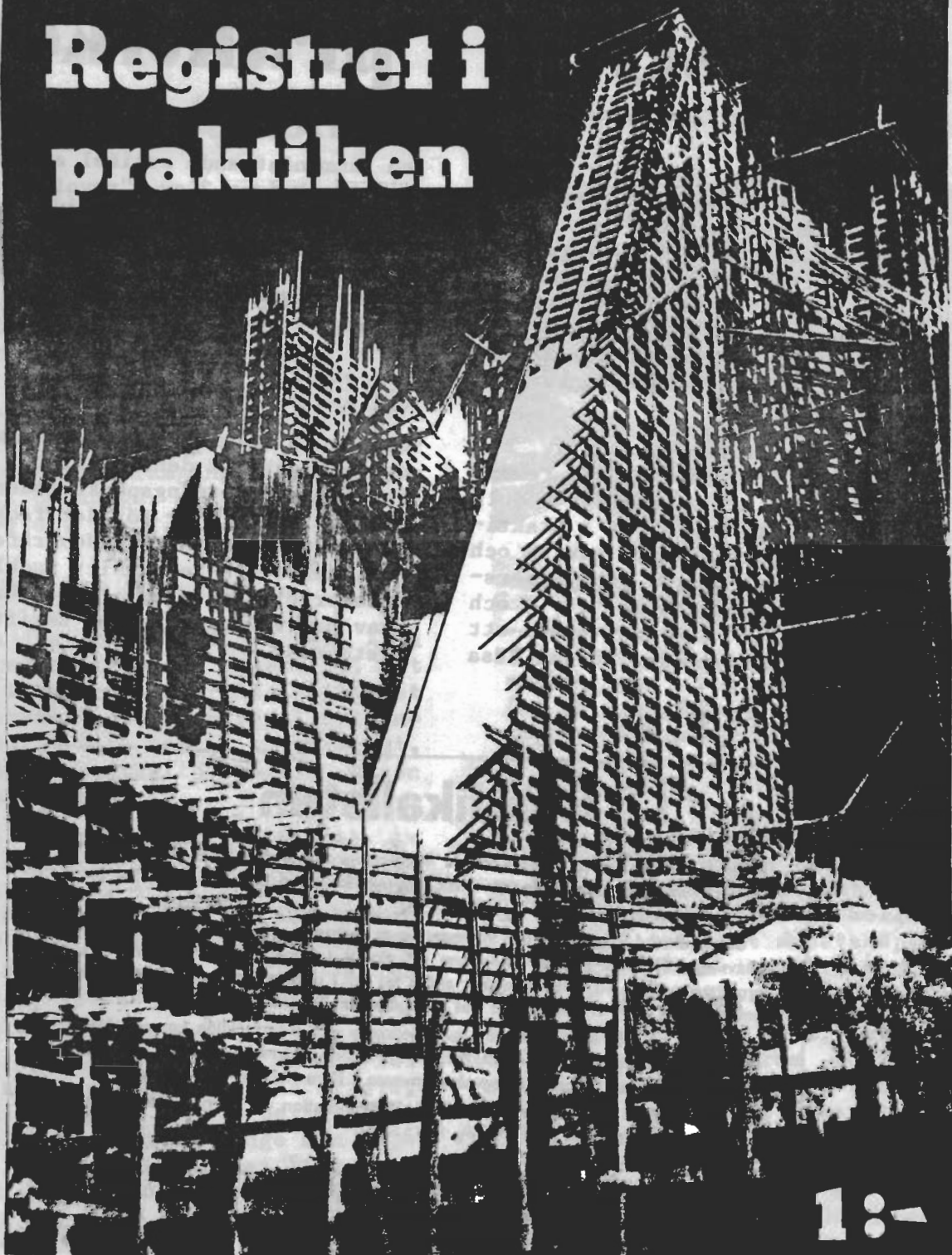

Registret i praktiken

1:-

Registret i praktiken

Sammanställning från tidningen Syndikalisten (se nedan).

Syftet med denna skrift är att utifrån erfarenheterna av registerverksamheten inom SAC, dra igång en diskussion om förhandlings- och avtalssystemet på arbetsmarknaden. Vi har valt att presentera registret i form av intervjuer med syndikalistiska kamrater som aktivt deltog i denna sjudande verksamhet då det begav sig.

För den som är intresserad av mer teoretiska framställningar rekommenderar vi en läsning av Rudolf Holmö's skrift "Registret i praktiken" samt avsnittet om taktik och organisationsformer i John Anderssons bok "Syndikalismen". I och med att dessa kan vara svåra att få tag i, kan man med fördel läsa

en sammanfattande artikel av Kristian Falk i nr 2 av "revolutionär Syndikalism". (Kan fås för 3 kr från Bergslagssyndikalister, postgiro 36 67 48 - 2.) Vi kan också rekommendera en intressant artikel av Sune Blom i Arbetaren nr 9/75.

Hur skall vi föra kampen idag? Och vad kan vi lära av registret?

Det är de frågor vi vill ställa i anslutning till denna skrift. En fruktbar utgångspunkt anser vi vara de riktlinjer för det fackliga arbetet som SAC:s industrifederationer utarbetat i sitt fackligt industriella program. Dess första krav har vi tagit med på skriftens sista sida.

Syndikalisten

Syndikalistens uppgift är att sprida information och propaganda för syndikallämen. Tidningen består av två delar, en utåtriktad del och en intern del för SAC-medlemmar.

Stockholms LS beslutar om tidningen som redigeras av en kommitté som är ansvarig inför LS. Alla är välkomna att skriva i tidningen. En syndikalistisk grundtanke är ju att alla människor aktivt tar del i utformningen av verkligheten omkring oss, och vi hoppas att det ska gälla om Syndikalisten också.

Material om förhållandena på arbetsplatserna och den fackliga kampen återfinns i Syndikalisten. Det internationella perspektivet framhålls också. Således har förhållandena i Spanien uppmärksammas i flera nummer på sistone.

Syndikalisten utkommer med 4 nr/år. Prenumeration på 10 nr kostar 15 kr. Tidningen har också en stödfond. Pg 155148 - 6

SYNDIKALISTEN

Stockholms LS

Kammakargatan 47 - 111 24 Stockholm

A RBETARMATEMATIK

I ljuset av den pågående kampen för socialismen känner vi hur det bär framåt. Överallt blossar strider upp. Många strejker genomförs med viss framgång och leder till förbättringar. Andra ger inga märkbara resultat alls.

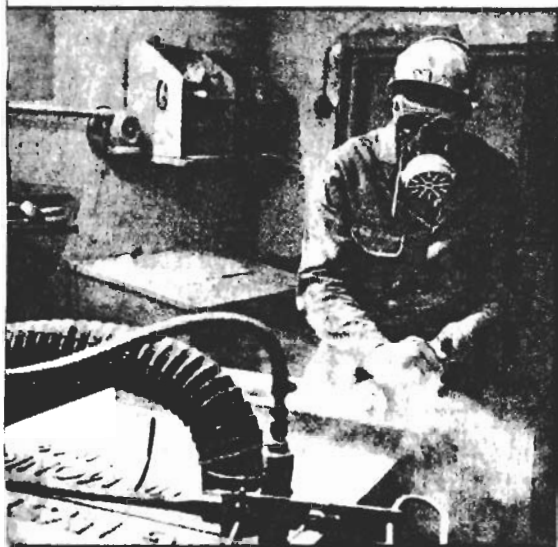
En del strejker medför en bred aktivitet under själva strejkförloppet. Det är bra och leder ofta till framgångsrika resultat. Sedan går man tillbaka till arbetet.

Tillbaka till vardagen

Men just här känns det fel. Alla strejker har det gemensamt, att de innebär en återgång till det "normala". Det har föralldel inneburet lite mer i lönekuvertet, bättre arbetsmiljö eller någon annan "förmån".

Men det har snart ätits upp av prisstegringar eller ökad arbetstakt. Efter ett tag är man tillbaka där det började. Kanske man tar till strejk ännu en gång. Det blir åter vissa förbättringar vid återgången till arbetet.

Men man är där igen. Vid en maskin som tillhör någon annan. Det är samma köpare av ens arbete, som bestämmer över arbetet. Att det är lönsamt, så länge man uppfyller kvoten, går det lätt att räkna ut. Man har ju trots allt fått lära sig lite addition och subtraktion.

"Men man är där igen. Vid en maskin som tillhör någon annan. Det är samma köpare av ens arbete, som bestämmer över arbetet."

Det är just detta vi måste utveckla. Tillsammans kan vi en jävla massa matematik. Det skall vi ta tillvara för att kollektivt vända det emot arbetsköparna. Vi skall lära dom lite grundläggande matematik.

Det händer alltför ofta, att man blir stum inför deras bollande med siffror hit och dit. Var får dom siffrorna ifrån? Svaret vet vi. Ifrån produktionen, där råvarorna bearbetas till produkter som därefter säljs. Det är vårt arbete att producera. Som några andra lever av.

Skall vi ändra detta förhållande måste vi behärska dessa siffror. Vi måste bygga upp vår egen statistik. Den skall vi använda i den dagliga kampen. Socialismen kräver ingående kunskaper om produktionen.

Idag har vi redan en del kunskaper på detta område. Det vi inte kan nu lär vi oss med tiden. Slutligen behärskar vi varenda siffra, som krävs för att kontrollera vårt eget arbete.

Registerkamp

Idag regleras löner och arbetsförhållanden genom kollektivavtal. Fredsplikt under avtals-tiden är en av hörnstenarna. Det medför böter att bryta mot gällande kollektivavtal. Klasslagstiftningen på detta område har ofta kommit till användning.

Men det finns kampformer, med vilka man kan kringgå dessa hinder. Maskning och blockader av olika slag är beprövade former. Registret var en liknande metod, som var relativt vanlig under 20- och 30-talet.

Erfarenheter att hämta

Vi skall i kommande nummer redogöra för de erfarenheter som man gjorde med registermetoden. Det är en rik källa att ösa ur. Vi tror att dessa erfarenheter har en del att ge för kampen idag. På sidan 5 inleder vi denna artikelserie, med en kort beskrivning av registermetodens principer och förutsättningar.

Tyvärr kan artikeln ge ett tungrott intryck. Men vi hoppas att artikelns eventuella "tyngd" inte skall avskräcka den intresserade läsaren.

Denna inledande artikel kommer att följas upp med intervjuer och berättelser från denna kampfyllda tid. Det vi i redaktionen har kännedom om - och förhoppningsvis kan förmedla - är bara toppen på ett isberg.

Det mesta om denna kamp är ännu inte skrivet. Registret var i huvudsak en "praktisk" metod. Vi önskar därför komma i kontakt med flera människor som har några erfarenheter om denna kamp. Så hör av er till oss! Kom med synpunkter och förslag på personer som kan förmedla mer direkta erfarenheter!

Registret i praktiken

Registret är benämningen på den kampmetod, genom vilken arbetarna skulle utöva kontroll och skapa inflytande över produktionen och varuutbytet. Genom registrets utveckling skulle med tiden de organ utmejslas, vilka gör de nuvarande ägarna till produktionsmedlen överflödiga.

Registret kan ses som ett medel för kontroll på arbetsplatsen, i två avseenden:

1. kamp för bättre löne- och arbetsvillkor, och
2. arbetarnas egen förmedling av arbete.

Det var på en konferens som syndikalistiska anläggningsarbetare (rallare) höll i Gävle 1913, registeridén närmare formulerades. I ett uttalande sa man:

"Som medel för avskaffandet av den rådande konkurrensen, som alltjämt gör sig gällande och är en frukt av kontrakt- och entreprenadsystemet, böra de olika LS, efter den av konferensen uppställda grundprislistan, vid varje anläggning (arbetsplats) söka upprätta ett register (statistikråd) vars uppgift bör vara att omhändervisa arbetets antagande och fördelning efter syndikalistiska principer, så att ej den ene arbetaren, som nu är fallet, underbjuder den andres priser."

För socialismen

I ett uttalande från 1920 förklarade man att registret även är ett första steg i kampen för socialismen:

- "Registret utgör det första grundläggande initiativet till den arbetarekontroll, genom vilken arbetarna skola bli i tillfälle att under självansvar och ständigt vidgad självverksamhet, skapa sig nödiga moraliska och organisatoriska förutsättningar att själva övertaga ledningen över produktionen och varuutbytet."

Arbetarnas frigörelse fordrar inte bara kapitalismens störtande. Utan också en i praktiken tillkämpad, förvärvad förmåga att genom sina egna organisationer bygga upp arbetarmakten. Nedrivandet av det gamla och uppbyggandet av det nya måste pågå samtidigt.

Registret visade klart sin för-
måga att förbättra arbetarnas
ställning. Denna metod gav prov
på sin styrka, då den nyttjades
planmässigt och med omtanke.

Riktlinjer

Skogsarbetarna var den arbetar-
grupp som mest använde sig av
registret. Belysande för arbets-
sättet vid registerstrider och
förarbetet av dessa är följande
riktlinjer, som uppdrogs för re-
gisterverksamheten inom Hälsing-
lands skogar under vintern 1935
-1936:

1. Så fort LS erhållit kännedom
om att bolagen ämna driva, ha de
skyldighet att prissätta arbetet.
Prissättningen sker omedelbart å
bolagens egna skogar. Å krono-,
besparings- och privatskogar
prissättes då köparen blir känd.
Priserna sättas så att en dags-
inkomst för huggare av 8:- kr
och för körare, häst och karl,
av 15:- kr kan uppnås.

2. Då prissättningen är verk-
ställd skall densamma göras känd
för allmänheten. Detta sker på
så sätt att LS sammankalla arbe-
tarna till gemensamma möten där
prissättningen meddelas, anslag
å därför lämpliga platser upp-
sätts. Detta gäller prissätt-
ningen i allmänhet, men i synner-
het där endast huggningen är
prissatt. Om så anses lämpligt
kan man även gå till väga på så
sätt att alla prissättningar i-
nom LS verksamhetsområde samman-
föras bolagsvis och inlämnas
till respektive bolagskontor för
underhandling.

3. I de fall där arbetsgivaren
har avverkningar inom flera LS
verksamhetsområden organiseras
samarbete och gemensamt uppträ-
dande av syndikat och vidare ge-
nom departementet.

4. Varje LS organiserar bevak-
ningen inom sina arbetsområden,
d.v.s. lämnar upplysningar till
arbetssökande om priserna, samt
ser till så dessa följas.

5. Till Trävaruindustrideparte-
mentet meddelar LS vidare avverk-
ningarnas storlek, organisations-
förhållanden mm av nytta för det
industriella samarbetet.

6. På platser där Skogs- och
flott har avd bör LS innan pris-
sättning sker, söka få utfästelser
av dessa om solidaritet. I
annat fall kan prissättningen
äventyras, vilket från början bör
förhindras.

7. Vid prissättningen beräknar LS vad som av registerpriset skall komma på körarens respektive huggarens konto. Detta avser givetvis sådana platser där LS behärskar både körarens och huggarens arbetsområden.

8. Efter framställning från LS eller då distriktsstyrelse eller departement anser sådan situation föreligga, åligger det dessa att sammankalla de LS saken berör till konferens.

9. LS ha skyldighet att kontrollera bostadsbeståndet vid avverkningsplatserna och själva eller genom departementet påyrka inspektion då skäl därtill föreligger."

Ungefär samma riktlinjer för registerkampen följdes även inom andra skogsområden, där den syndikalistiska rörelsen behärskade situationen.

Registret gav resultat

Vi skall avsluta denna artikel med att lämna några intressanta lönestatistiska uppgifter. De belyser registrets förmåga och effektivitet, när det gällde att få upp lönerna. Exemplet är hämtat från SAC:s kamp i skogen under tiden 1937-42.

Som jämförelse har vi hämtat uppgifter från det område, där lönerna reglerades av "Skogs- och flottnings" Värmlandsavtal. Uppgifterna från registerområdena gäller områden, där de syndikalistiska organisationerna kunde arbeta tämligen självständigt. Utan att saboteras av andra organisationer och osolidariska element.

Uppgifterna avser huggarnas dagsförtjänster. Statistiken för de syndikalistiska registerområdena

Skogsarbetarlöner i olika distrikt

Vintern: 1937/38 1938/39 1939/40 1940/41 1941/42

LS i

Härjedalen-Hälsingland	10:-	9:12	9:68	11:04	13:60
Dalarna	9:57	9:12	10:16	10:96	14:-
Norrbottnen	9:84	8:72	11:36	13:52	14:40
"Skogs- och flottnings" avtalsområde för Värmland	6:38	6:-	6:38	7:63	7:88

OBS!

De tre översta raderna avser de områden där registret tillämpades. Den nedersta raden avser det område, där kollektivavtal skrevs under av LO-förbundet "Skogs- och flottnings".

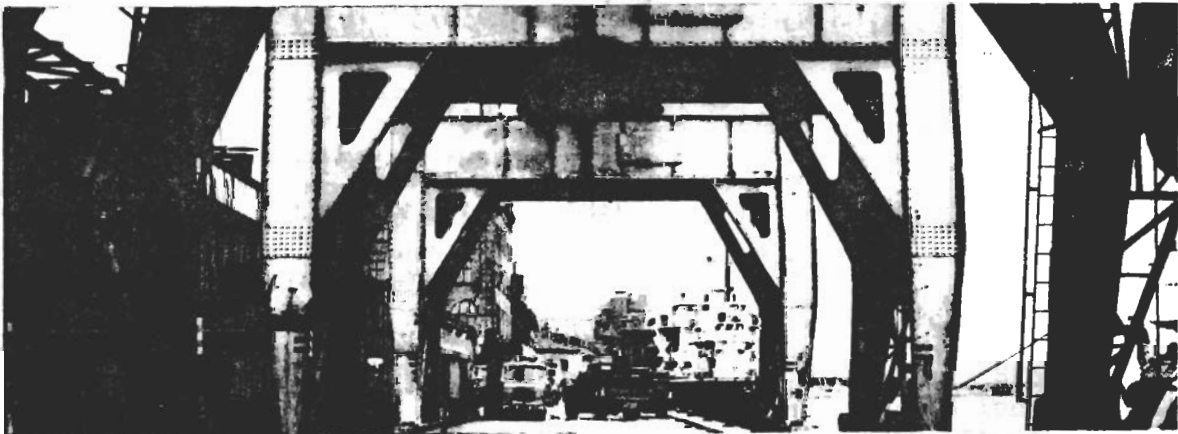
gäller den genomsnittliga förtjänsten i varje område. Alltså inte på enstaka platser uppnådda topplöner.

Skillnaden i lönenivå är avsevärd mellan; å ena sidan inom de syndikalistiska registerområdena

och å andra sidan Värmlandsavtalet. Det förefaller obestridligt att det till stor del beror på registermetodens större effektivitet. Det beror också på den större lokala aktivitet, som följer med syndikalisternas lokala självstyrelse.

Siffrorna är intressanta också ur ett par speciella synpunkter. Lönestegringen sedan krigsutbrottet är betydligt kraftigare inom registerområdena än inom Värmlandsavtalets räjon. Detta trots att lönenivån redan låg så mycket högre inom registerområdena.

Det framgår av de ovan anförda siffrorna, att ett allmänt lönefall inträffade från vintern 1937/38 till 1938/39. Förvisso är sänkningen starkare inom registerområdena. Men det kompenseras mer än väl av den efterföljande löneökningen.

"Arbetarnas frigörelse fordrar inte bara kapitalismens störtande. Utan också en i praktiken tillkämpad, förvärvad förmåga att genom sina egna organisationer bygga upp arbetarmakten. Nedrivandet av det gamla och uppbyggandet av det nya måste pågå samtidigt."

-LS bestämde priset!

Tydligare än någonsin märks det, att arbetarna själva måste vara beredda att försvara sig mot utsvettningen: i form av lönesänkningar, takthöjningar, rationaliseringar, pris- och hyreshöjningar. Detta oavsett hur det passar avtalsspelarnas beräkningar och "lönekakor", "samhälls-ekonomiskt utrymme" och avtalsperioder.

Det räcker heller inte att bara försvara sig mot kapitalets övertag. Vi måste gå till offensiv. Vi måste rikta kampen så att den slår undan de olika splittringsmetoder bolagen använder. Därför måste vi bekämpa ackorden. Av samma anledning måste vi också bekämpa meritvärderingen - den nya piskan - som skall ersätta ackorden.

Den samhällsomvandlande kamp vi måste föra, måste innebära att det nya samhället byggs upp från grunden. De ekonomiska kamporganisationerna skall inte bara ha till uppgift att fungera som försvarsorganisationer i kampen mot kapitalismen.

De skall även bilda grundstommen till det socialistiska samhället och dess produktionsorgan. Organ som är färdiga att i detalj fortsätta med produktionen sedan kapitalismen trängts tillbaka.

I syfte att berika debatten och det praktiska arbetet för detta mål, har vi startat en artikelserie om registret. Den första

delen behandlade registrets uppkomst, principer och tillämpning. (Se nr 3-74!) I detta nummer presenterar vi en intervju med Henrik Andersson, som med egna erfarenheter kan ge oss en bild av hur registret fungerade.

Effektivt medel

Som vi skrev i den första artikeln kan registret ses som ett medel för kontroll på arbetsplatsen, i två avseenden:

1. Kamp för bättre löne- och arbetsvillkor, och
2. Arbetarnas egen förmedling av arbete.

Registret var en ofta använd metod tidigare, som hade sin höjdpunkt under 1920- och 30-talet. Men med kollektivavtalens allt större betydelse, kom de alltmer att försvinna. Numera finns det såvitt vi vet ingen fungerande registerverksamhet. Möjligen kan typograferna sägas bedriva en lönekamp, som knyter an till registermetodens principer.

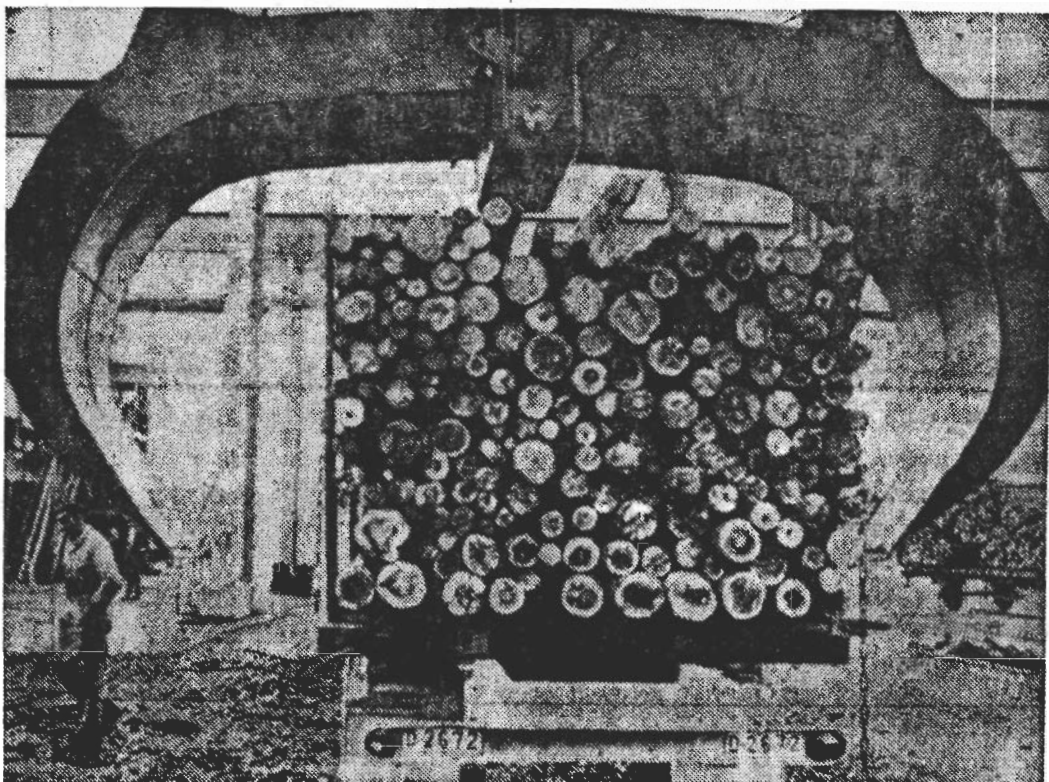
Metoden som sådan var - rätt använd - ett effektivt medel för att uppnå högre löner. Ofta gav registret bättre resultat än vad kollektivavtal kunde ge. Så det är ganska förklarligt att kapitalägarna föredrog kollektivavtal, då de hade möjlighet. Och den möjligheten tog man, när de reformistiska LO-förbunden alltmera "kämpade" för kollektivavtal på registrets bekostnad.

Två uppgifter

Registrets uppgift är inte - som kollektivavtal - begränsad till endast kamp för bättre löne- och arbetsvillkor. Registret är även ett första steg i kampen för socialismen. Således ställs man inför två uppgifter:

1. Dels kontroll och kamp på arbetsplatserna i nuet.
2. Dels förberedelser för produktionsmedlens erövrande av arbetarklassen, dvs socialismens genomförande.

Nedrivandet av det gamla och uppbyggandet av det nya pågår jämsides, genom en ständigt vidgad självverksamhet.

Hur registret praktiskt fungerade, kan Henrik berätta:

"Jag var med om registerverksamheten under åren 1933-36 uppe i Särna, där det nog var effektivt. Det var egentligen inte så invecklat, som man skulle kunna tro.

Varje höst eller vår, sedan utstämplingarna (stämpling = märkning av skog som skall avverkas) inför kommande säsongs drivningar gjorts, tillsattes en prissättningskommitte av LS.

Det var ett stort distrikt (Dalarna) och varje LS tillsatte en prissättningskommitte. Dessa gick över varje post som var utstämplad och bedömde skogen: bra, dålig eller usel. Prissättningskommittéerna lämnade därefter in sina rapporter till registerföraren.

Huggarna hade då att gå till re-

gisterföraren för att få uppgift på det åsatta priset - på det skifte eller post som de tänkte avverka. Däruppe i Särna prissattes bara huggarnas arbete.

Körarna fick själva göra upp med bolagen, gemensamt eller för sig själva. Det var mest bönder, som hade körningarna som en extrainkomst.

Efter LS's priser

Skogs och Flott (LO-förbund) hade också avdelning däruppe. Deras ombudsmän kom lika regelbundet som årstiderna - och uppmanade sina medlemmar att inte rätta sig efter LS:s prissättningar.

Dom hade ju avtal i Jämtland och Värmland, som gav mindre än registerpriserna. Men varje höst, så var det första reformisterna gjorde att gå till LS' registerförare för att få reda på hur

prissättningen var på de olika posterna.

Skogs och Flotts medlemmar gick inte och högg på någon post, innan de fått klart med registerföraren om vilka priser som gällde. På så vis gick hela det här reviret efter LS:s prissättning. Oavsett vilka bolag eller privata ägare som hade avverkningar.

Det blev naturligtvis vissa jämkningar på en del skiften. Men en sådan här registermetod om den blir rätt skött, är det bästa kampmedel man har. Hur effektiv registerprissättningen var, kan jag illustrera med en historia uppifrån Särnaheden:

Bolaget i knipa

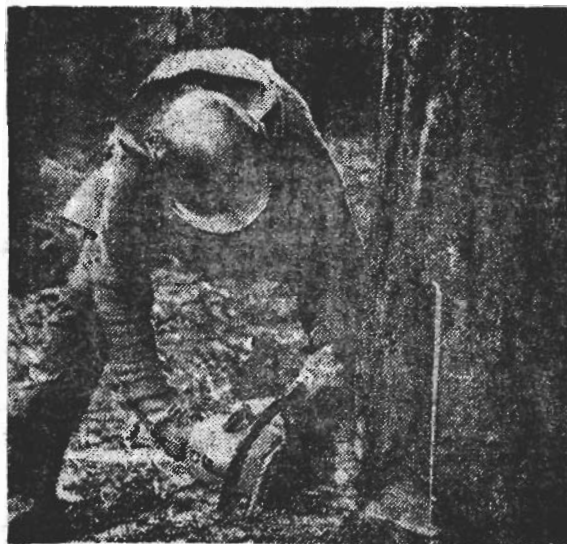
Vi var fyra stycken huggare, som skulle hugga en post åt Korsnäs. Bolaget tyckte att det var för mycket betalt. Dom var i kontakt med Martin Höglund i Gävle flera gånger. Höglund var ju sekreterare i Skogsdepartementet på den tiden.

Skogscheferna var ju alltid och konfererade med registerföraren och med Skogsdepartementet inom SAC. Och då särskilt förvaltaren vid Korsnäs som var den förste som ringde till Höglund, för att ha reda på priserna. Han började redan på sommaren att fråga Höglund om prissättningarna var klara.

Vi fyra som skulle dit, gick på byn och väntade. Till slut vart det en kompromiss. Om vi godtog den här sänkningen på posten i Särnaheden, skulle Runhällen LS (i Västmanland) få det dom begärt. Där var det också stopp.

Dom fick till slut vad dom begärde.

Då var Korsnäsförvaltaren illa ute. För att få den här posten i Särnaheden med sig, tvangs han gå med på vad Möklinta LS (Västmanland) hade begärt där. Annars hade han inte fått den posten avverkad. Oss gjorde det ingenting. Vi var ju bara fyra stycken, som gick där.

Bolagen däremot hade ju gemensam basväg på vissa revir. Man körde endast ut virket på snö (vinterföre) på den tiden. Dessa basvägar (huvudstråk) kunde vara milslånga.

Det fanns inte en chans för Korsnäs. De hade blivit tvungna att betala registerpriset, om inte den här uppgörelsen hade kommit till stånd. De hade helt enkelt inte fått med sig det här timret annars.

Solidarisk lönekamp

Nu fick inte vi igenom alla våra krav. Men å andra sidan var bo-

laget tvunget att gå med på registerpriserna, som LS:en i Möklinta och Runhällen hade satt. Där låg priserna lägre.

Vi kunde ge dem ett handtag, genom att trycka på uppe i Särna. Bolaget var på så sätt tvunget att acceptera registerprissättningen. Annars hade den där posten blivit ensam kvar.

Registerkamp idag

Det här visar hur effektivt registret är. Nu har det ju blivit andra förhållanden i skogen. Man övergick ju sedan till kollektivavtal. Självt hade jag slutat i skogen innan dess. Så jag vet inte varför prissättningarna kor bort.

Men registermetoden kan användas i alla fall. De kan ju inte komma åt med sina jättemaskiner på vilka områden som helst.

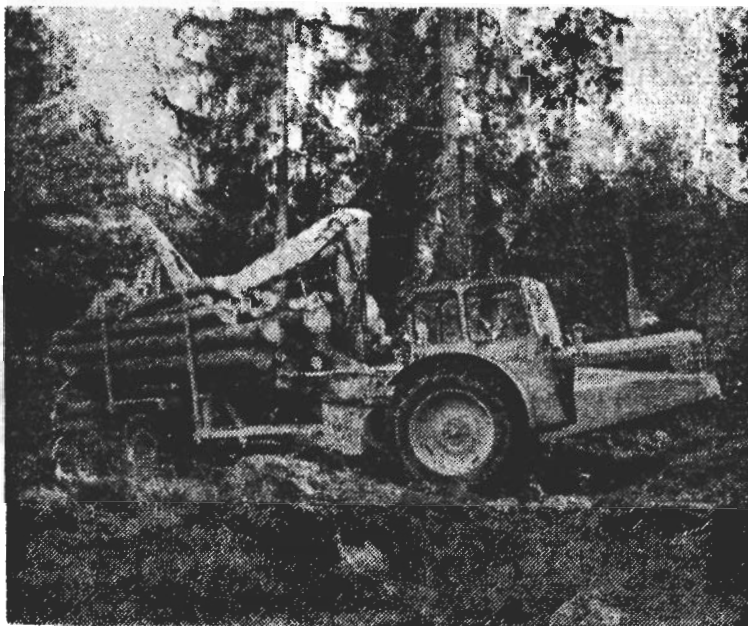
Vi kan jämföra registermetoden

med de där avtalen som man gör numera. Det är ju frågan om invecklade avtal. Man kan knappast förstå sig på dem. Det är prissättningar och tillägg i alla möjliga former.

Vi kan granska den förtjänst som man kom upp till. Då visar det sig att de som hade hand om prissättningarna, de kände till sin sak. Timpenningen skilde sig ju ytterst lite om det var fin eller ful skog.

Det är viktigt detta, att de som prissätter kan sin sak. Registret är då det bästa kampmedlet man har.

Nu gäller det här endast skogen, men det skulle gå att tillämpa registret även på andra områden. Kanske då särskilt inom byggnadsindustrin. Där borde det naturligtvis gå att föra en statistik över arbetspriserna. För att få en koll. Det här är en kampmetod som borde diskuteras."

Förmedling av den egna varan

Det är intressant att - i samband med § 32-utredningen - iaktta hur alla okritiskt accepterar de nuvarande kollektivavtalen. De kritiska röster som kan höras, diskuterar i stort endast hur pass bindande och varaktiga uppgörelserna på arbetsmarknaden skall vara.

Ingen har hittills kritiserat kollektivavtalen som sådana. Skall vi döma av debatten finns inget alternativ till tidsbundna avtal. Det tycks som om det är självklart att avtalen skall vara tidsbundna och att det skall prutas vid förhandlingar.

Tidigare var det inte lika självklart att uppgörelser mellan kapital och arbete skulle resultera i tidsbundna avtal av typ kollektivavtal. Från början av SAC:s tillkomst, har syndikalisterna kämpat för alternativa uppgörelser med arbetsköparna.

REGISTRET - ETT ALTERNATIV

Ett uttryck för detta är *registermetoden* - eller *registret* som det ofta kallades. Numera är registret en okänd och "glömd" kampform, men det lever kvar som exempel på militant och effektiv arbetarkamp.

Registret tillämpades med stor framgång inom främst anläggningsindustrin och skogsbruket. Tidvis arbetade 10.000-tals arbetare med registrets arbetspriser som rikt-

punkt för lönerna.

Som vi har visat i en tidigare artikel (se nr 3-74!), låg förtjänsterna i registerområdena en bra bit över motsvarande kollektivavtalsområden. Men indirekt fyllde registret också uppgiften, att vara en pådrivare på LO-förbunden.

Även de områden som reglerades med kollektivavtal under denna tid, påverkades av registret. Detta har sin förklaring i att LO-förbunden var tvungna att skriva kollektiv-

avtal, som inte alltför mycket avvek från registerpriserna.

LOKAL PRISSÄTTNING GENOM VALDA REGISTERKOMMITTEER

Det karakteristiska för registermetoden - det som skiljer registret från avtalsmetoden - är att prissättningen skedde *lokalt* genom arbetarnas egna registerkommittéer. D v s i praktiken av dem, som skulle utföra arbetet.

Först därefter blev det förhandlingar genom organisationen - på grundval av dessa prissättningar inom de olika områdena. Avtalsmetoden representerar här ett nära nog motsatt förfarande. Med avtalsmetoden förhandlas och prissätts det *centralt* för stora områden - utan några sådana i förväg gjorda lokala prissättningar.

Dessutom innebar registret att de arbetande kunde öka inflytandet över sin egen situation. Ett inflytande och en kontroll, som kollektivavtalet inte har kommit i närheten av. Samtidigt var registret tänkt som en skola för framtidens socialistiska produktionsformer.

Det är lite av detta som vi försöker belysa i vår artikelserie om registret. I detta nummer presenterar vi en intervju med Sigfrid Danielsson, som varit med en lång tid i SAC.

Sigfrid var med om att tillämpa registret i grusgroparna ute på Munsö (ligger på Mälaröarna utanför Stockholm). Från 1928 till 1956 hade man i Munsö LS utvecklat registret till ett effektivt kampmedel.

Det var så pass effektivt, att bolaget - med hjälp av Fabriksarbe-

Sigfrid Danielsson.

tarförbundet - skulle krossa LS och dess registerverksamhet vid en konflikt 1956. Men detta skall vi återkomma till i ett kommande nummer. I denna artikel berättar Sigfrid främst om hur registret fungerade i Munsö LS:

REGISTERSTATISTIKEN

"Registret arbetade på så sätt att LS utsåg en registerförare som hade hand om statistiken. Dessutom utsågs en arbetsförmedlare som hade till uppgift att förmedla arbete. Detta för att LS skulle ha kontroll över nyanställningar m m.

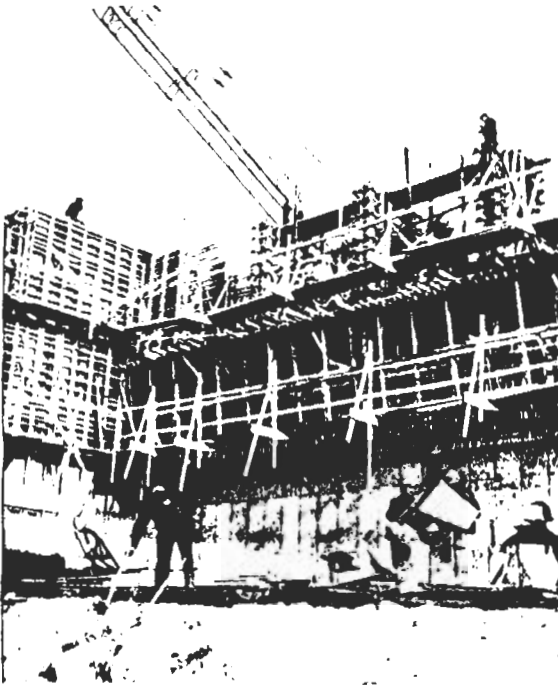
På varje arbetsplats valde man ett antal statistikförare som utgjorde registerkommitté. Dessa stod i direkt förbindelse med LS och registerföraren.

Statistikförarna hade till uppgift att föra all statistik över det utförda arbetet på arbetsplatsen.

De förde protokoll över all statistik, som sedan rapporterades till Byggnadsdepartementet - som på den tiden fanns inom SAC.

ARBETSFÖRMEDLINGEN

Till skillnad mot tidsbundna avtal syftar registret till en mer offensiv kamp mot själva kapitalismen. Med registermetoden fanns det möjligheter till vidareutveckling av den dagliga kampen för bättre arbets- och lönevillkor.

Man kan säga så här: registret var långt framme vad det gäller företagsdemokrati - i dess rätta betydelse. Detta innan det bildades några företagsnämnder. Och registermetoden - rätt tillämpad - har varit effektivare.

Det är den enda idé, som s a s har tagit tillvara vår arbetskraft -

genom att föra in den i registret. Och därigenom har registret fört kontroll över den - med arbetsförmedlingen som främsta instrument.

Med ett fungerande register kunde man stärka organisationens inflytande och kontroll på arbetsplatsen. Genom att arbetarna själva förmedlade arbete hade man möjligheter att sätta ökad press på arbetsköparna.

När registrets arbetsförmedling var fullt utbyggd och fullt använd skulle de som var arbetslösa, anmäla sig till registret. Samtidigt gick man förbi den statliga arbetsförmedlingen, som bara är en styrinrättning i kapitalets tjänst. Istället kontrollerade arbetarna själva sin egen vara - arbetskraften.

LÖNESÄTTNINGEN GENOM REGISTRET

Registret hade också till uppgift att prissätta arbetet. Det var den valda registerkommittén, som titade på arbetet som skulle utföras och värdesatte det. Därefter lade registerkommittén fram priset för dem som skulle arbeta - vilka hade att ta ställning till om det var acceptabelt eller ej.

Dessutom hade registret en inboende tendens att reglera arbetstakten. Vi hade ju ackord i grusgroparna. Men då hade vi en klausul i registerstadgarna, som sa att man inte skulle överträda arbetstakten - utan man skulle arbeta efter det fastställda priset.

D v s, att om man tyckte att man fått ett bra pris - och var öve-

rens om det - så skulle man inte förstöra det priset med att öka arbetstempot för egen vinning.

STOR RÖRLIGHET

Det här tillämpade vi också i Munsö LS. Alla arbeten förmedlades genom registret. Arbetsköparna var tvungna att alltid anmäla sig till registret när dom behövde arbetskraft.

Vi hade namn, yrke o s v på alla arbetssökande uppställda på turordning i en matrikel. Det var bara att se efter i matrikeln vem som gått arbetslös längsta tiden. Sedan var det bara att sätta dit honom på det där arbetet till ett så högt pris som möjligt.

Det byggde på en stor flexibilitet, en stor rörlighet på arbetsplatserna. Vi skiftade och delade på de arbeten som fanns, vi skulle turas om att söka. Så fort ett arbete blev ledigt, tog vi fram någon svartlistad eller arbetslös som sålde sig till högsta pris.

KAMPEN GENOM REGISTRET

Det fanns ju klausuler i registerstadgarna, som var till för att skydda sig emot arbetsköparnas svartlistningar av stridbara arbetare. SAF för som bekant statistik över de som deltar i strejker m m. De arbetare som enligt deras tyckande är ledarpersoner i en konflikt, svartlistas i första hand.

Men då hade registret till uppgift att bekämpa svartlistningarna. Den som hade deltagit i en konflikt

och blivit prickad - han skulle ha arbete före alla andra som stod på registret. Därefter kom de som hade gått arbetslösa den längsta tiden.

Så hela principen var byggd på ren solidaritet - att arbetarna skall stå solidariska i kampen mot kapitalismen. Det var själva grundvalen. Man skulle slå undan ett vapen som arbetsköparna använder sig av för att splittra arbetarna.

PRODUKTIONSSTATISTIK

Om det gavs möjligheter till det, skulle man också föra produktionsstatistik. Man förde statistik över vad det kostade i arbetskraft och förbrukning av material på arbetsplatserna, för att framställa den färdiga varan.

Och kunde man då följa den utvecklingen, vad arbetsköparen la ner av sitt mervärde - så kunde man också följa vad han fick ut i profit. Kunde man följa det, då var man också på det klara med hur mycket arbetaren blev bestulen - hur mycket arbetaren fick lämna ifrån sig till arbetsköparen.

Vi hade även en viss kontroll över själva arbetsprocessen, när det skulle ske inskränkningar på arbetet. Statistikförarna på varje arbetsplats hade till uppgift att kontrollera alla förändringar som skedde i arbetsprocessen.

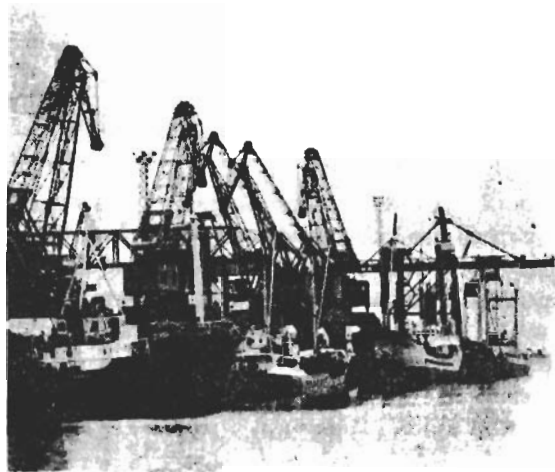
I den processen skulle man avläsa och lämna rapport på alla de förändringar som företaget vidtog, hur det påverkade våra löner och arbetsförhållanden. Dessa observationer skulle då läggas till grund vid underhandling med arbetsköparna.

Vi hade statistik på allt det här i produktionsprocessen, med start ifrån där vi började producera. Och sedan följde vi hela produktionsprocessen i varje enskilt avsnitt.

"ETT JÄVLA MERVÄRDE"

Dom transporterade gruset med pråmar, som drog det därifrån in till stan. Då hade vi räknat ut vad pråmskepparna hade i lön och vad bogserarna drog i kol o s v.

"Registret utgör det första grundläggande initiativet till den arbetarkontroll, genom vilken arbetarna skola bli i tillfälle att under självansvar och ständigt vid-

Vi hade även räknat ut vad kranmaskinisterna hade i lön vid lossningen i stan. Dessutom hade vi reda på lönerna vid byggnadsämnesindustrin. Sedan tog vi reda på vad murbruket kostade vid murbruksfabriken, när det hade gått igenom maskinerna och levererades till avnämarna.

Det enda som fattades i hela den här kedjan, var vad själva anläggningen i groparna hade kostat i sitt ursprung. Men annars följde vi hela produktionsprocessen inom hela det här Jehanders Grus AB.

Så vi visste på ett ungefär vad dom tjänade i profit. Det var ju till nytta när vi skulle underhandla med arbetsköparna. Man var ju säker på att dom hade ett jävla mervärde. Det vet man ju. Och det såg vi med registermetoden."

gad självverksamhet, skapa sig nödiga moraliska och organisatoriska förutsättningar att själva övertaga ledningen över produktionen och varuutbytet."

-Vi delade lika!

I förra numret presenterade vi en intervju med en SAC-veteran, Sigge Danielsson, som redogjorde för hur registret fungerade på Mälaröarna. Vi lovade då en fortsättning på intervjun, som vi nu kan presentera. I detta nummer berättar Sigge om hur man i Munsö LS utvecklade registerkampen med ett avancerat fördelningssystem.

"VI FICK GA PÅ TRAVEN"

"1934 var byggnadsarbetarna i konflikt. Det var en konflikt som man förlorade - bl a blev man av med kafferasterna. Här i Stockholm låg byggnadsarbetet helt nere, strejken var total.

När inget arbete var igång på byggena blev vi arbetslösa i grusproparna. Arbetsköparna hade ingen

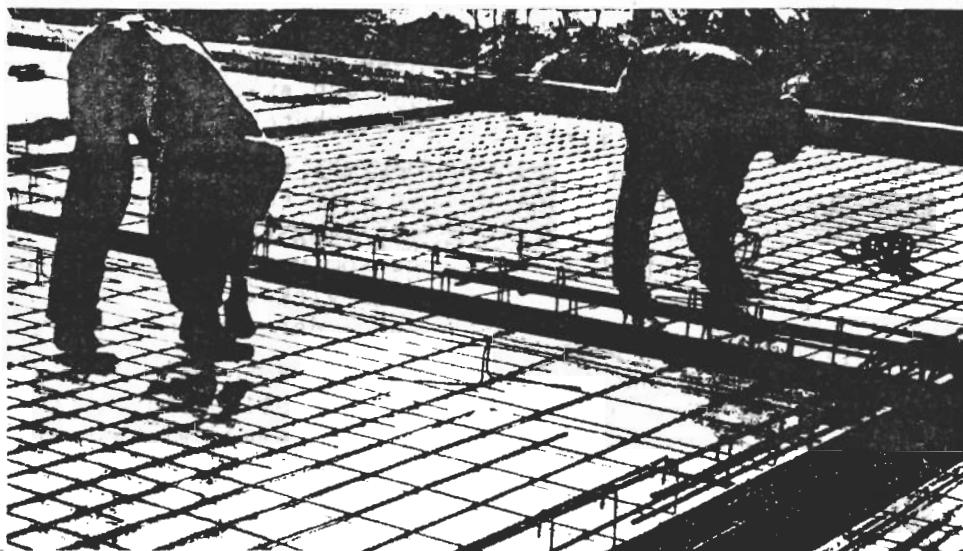
användning för något grus, tegel eller cement. Utan allt detta stod stilla. Således hade de ingen användning för oss heller - vi fick gå på traven.

Vi diskuterade igenom situationen. Det var bara att konstatera att vi stod utan arbete. Följaktligen hade vi inget som vi kunde sätta något tryck med på arbetsköparna.

I stället förbehöll vi oss rätten, att när konflikten var slut inom byggnadsindustrin - då arbetsköparna ville ha byggnadsmaterial igen - då skulle vi ta strid inom byggnadsämnesindustrin. Vilket vi också gjorde.

"SABOTÖRER"

Men då mötte reformisterna upp och kallade oss för "sabotörer". Det

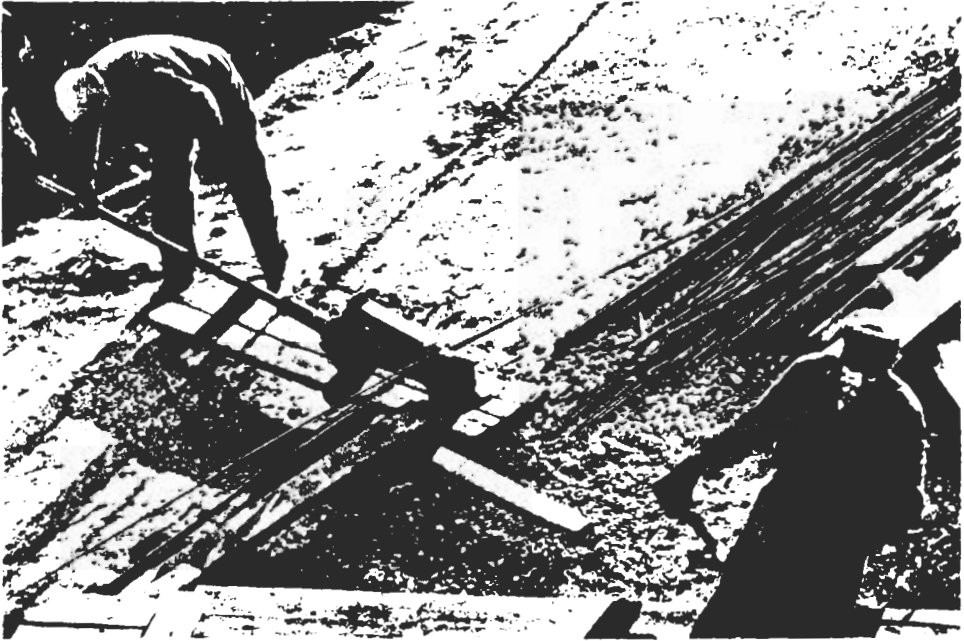

hette att vi saboterade för byggnadsarbetarna som varit i konflikt.

Var och en som hade haft lite förstånd i huvet hade varit på det klara med, att det var ju menings-

ARBETET FÖRDELADES

Då sammankallades Munsö LS till möte. På det mötet diskuterade vi förhållandena och vad som skulle

löst för oss att delta i byggnadsarbetarnas strid - annat än i ren solidaritet. Vi blev ju ändå utkastade från arbetsplatserna.

För vår del ansåg vi att en konflikt skulle ge bättre resultat om vi väntade. Det skulle innebära ett kännbart ekonomiskt slag, riktat direkt mot arbetsköparna. Effekten av en strejk skulle bli så mycket större då.

Men byggnadsproduktionen steg nu mycket sakta efter byggnadsarbetarnas konflikt. Så trots att arbetet var igång igen på byggena, blev det stor arbetslöshet inom byggnadsämnesindustrin.

göras. Vi kom fram till att vi skulle fördela arbetet. Vi kom överens om, att i stället för att låta kamraterna gå ut i arbetslöshet och svält - så skulle vi dela det arbete som fanns att dela.

Den här arbetsfördelningsprincipen innebar att de som hade arbetat den längsta tiden, de avlöstes av de som var arbetslösa. De arbetslösa gick in i produktionen istället - det var en ständig rotation.

Samtidigt beslutade vi att all inkomst skulle fördelas lika över de antal timmar vi hade arbetat. På basis av den statistik vi förde genom registret, visste vi hur

nycket vi hade tjänat. Och hur mycket det fanns att dela.

VI DELADE LIKA

Vi delade alla lika - oavsett vilket yrke du hade. Det betydde inget om du var kranmaskinist, timmerman, snickare eller om du arbetade på verkstan - vi skulle dela.

Det ålägg LS:s kassör och arbetsförmedlaren att ta hand om avlöningarna, som kom från arbetsköparen. Därefter delade dom upp det på varje man på det antal timmar vi hade arbetat.

Således gick lönen via registerkommittén och LS. D v s organisationen hade kontroll över avlöningslistor och arbetstiden.

SNIKNA REPRESENTANTER

Vi hade även möten i Folkets Hus. Kommunisterna var ju där och dom hävdade att vår inställning var felaktig. Deras uppfattning var, att vi i stället skulle gå till myndigheterna och be om bidrag.

Det var en där som höll ett anförande, där han menade på att det vi tillämpade - var det att vi fördelade svälten. Och jag kommer ihåg det än idag, att jag svarade honom:

-Du som är en s k representant för arbetarklassen, som sitter i fullmäktige, hur ställer du dig om vi har en kaka att dela? Ska dom som står i arbete äta upp hela kakan? Eller ska dom dela med sig till sina arbetslösa kamrater?

-Du skall väl med tiden försöka komma uppåt, in i parlamentet och

räknar väl med att du äter kakan själv först - och ger fan i dina svältande kamrater?

-Men det tänker inte vi göra! Vi föredrar att dela kakan, så länge det finns någon att dela! Ska vi svälta - ska vi svälta gemensamt! Hellre än att gå till myndigheterna och tigga!

Det var vår uppfattning.

HAN BARA STRUNTA OCH SLOG

Registret var ju ett mäktigare vapen än dom har idag för att införa industriell demokrati. Ta bara dom här företagsnämnderna! Fast vi hade registret - eller kanske tack vare det - ville bolaget ha en sån där företagsnämnd.

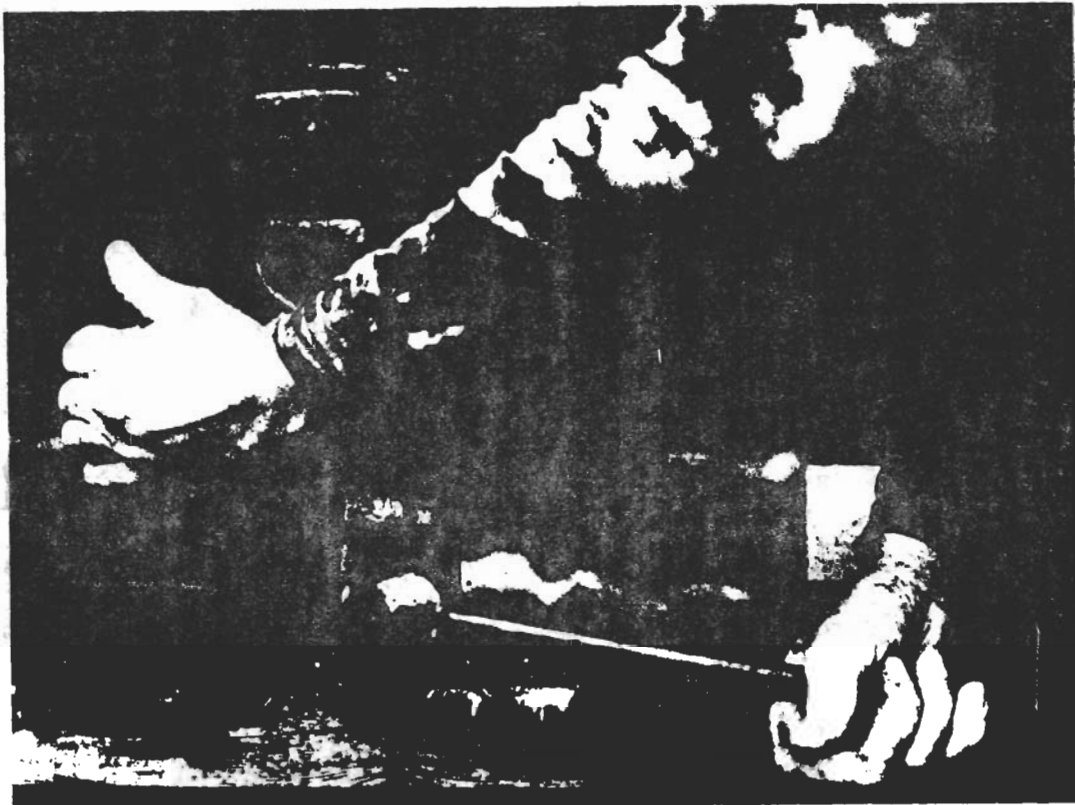
Det fick dom också. Och där satt vi. Man såg bara på uppställningen vid första sammanträdet hur det fungerade. Direktörerna och verkmästarna bänkade sig på ena sidan - och vi skulle sitta på den andra sidan.

Ingen blev vald till ordförande - utan det var direktören som satt där med en klubba i handen. Han bara strunta och slog. Alltid var det frågor som rörde sig om produktionen, hur den skulle kunna ökas. Och våra förslag mötte alltid motstånd.

VI GAV FAN I BLUFFDEMOKRATIN

Till sist sammankallade vi till möte i frågan. Vi frågade oss varför skall vi sitta där och spilla tid, när vi inget har att säga till om?

Så vi beslöt att inte komma dit i

fortsättningen. Men då kom direktören och frågade varför vi inte kom, när dom kallade till sammanträde. Vi svarade honom:

-Vi har kommit underfund med att de synpunkter som vi lägger fram, som berör oss och våra arbetsförhållanden - lyssnar ni inte till! Ni tar ingen hänsyn till oss! Det är bara frågan om bolagets intressen! Inte om våra intressen!

Och fanskapet blev ju kokröd i nosen. Men vi knallade ut från allt det här samrådet hit och dit. Precis som gruvarbetarna vid LKAB gjorde i höstas. Vi såg ju med en gång hur det var. Vi gjorde likadant då - vi gav fan i bluffdemokratin.

FABRIKS - STREJKBRYTARE

Det var därför som bolaget gav sig fan på att krossa LS och byggnadsämnesarbetarsyndikatet. Och dom fick hjälp av Fabriksarbetarförbundet. Det var ju Fabriks som skaffade fram strejkbrytare åt bolaget under konflikten 1956.

Bolaget fick inga brytare härifrån - för vi gick strejkvakt. Och alla som skickades ut från förmedlingen vände när de fick höra hur det var. Så dom fick skaffa brytare i Östergötland och Värmland, vilket Fabriks ordnade.

Det började med att bolaget skulle sänka priserna. Där vi hade haft 75 öre kubikmetern bjöd dom oss 25 öre. Då var vi på det klara med att det var frågan om en ren provokation.

Vi stod inför frågan: Vad ska vi nu företa oss? Då beslöt vi oss för att ta strid, så vi satte oss ner. Vi la armarna i kors. Och då kom verkarna och frågade:

AVTALET

Jag kan berätta en intressant episod från den här tiden. Episoden är antagligen preskriberad vid det här laget. Basen hade nämligen fått dit en som hette Nilsson, som skulle köra bandtraktor.

Nere i samhället fanns det en gemensam brevlåda, som vi hämtade posten i. Jag var och hämtade tid-

-Varför jobbar ni inte?

-Nä, vi sitter och funderar på det här avtalsförslaget vi har fått ifrån er!

-Ja, men ni skall väl arbeta? Ni skall väl inte sitta för det?

-Nä, men det tycks som om att vi ska arbeta för 25 öre kubikmetern! Då kan vi ju lika bra sitta! För det kan vi inte leva på!

ningen Arbetaren, när jag fick se ett stort kuvert. Det stod att det var till den där Nilsson, ställt från SAF. Det snöt jag.

Och vad tror ni att det innehöll?

Jo, avtalet! Då hade Fabriks nere i Malmö skrivit avtal med arbetsköparna - innan vi gick i förhandlingar! Det gällde hela bolaget - fastän Fabriks inte hade några medlemmar!

Då visste vi vad klockan var slagen. Sedan såg man hela utvecklingen av konflikten, hur dom bröt sönder den. Och i och med det, bröt dom sönder registret. Det sprack direkt åt helvete, bl a berodde det på att det blev dåligt med solidariteten bland andra arbetare.

DET FINNS SA MYCKET ATT GÖRA

Jag har suttit och funderat på det här med registret under städerskestrejckerna. Om nu städerskorna hade tillräckligt med pengar att hyra sig ett ställe att samlas på,

så skulle man meddela arbetsköparna att det endast går att få tag på arbetskraft genom organisationshallen.

Då måste arbetsköparna komma dit arbetskraften finns och tala om vad det är betalt. Och om priset är för lågt, är det bara för städerskorna att svara: -Ja, dit går inte vi - inte för den betalningen!

Ja, fy fan! Det finns så mycket att göra i dom här sakerna. Men dom här reformisterna har arbetat med näbbar och klor för att binda slavarna istället."

1 SAC KRÄVER

ett lönesystem för arbetslivet där de arbetandes egna ställningstaganden kommer till uttryck på ett avgörande sätt och som inte utsätts för de nedpressningsaktioner som sedvanliga kollektivavtalsförhandlingar förutsätter och som regel också innebär.

KOMMENTAR

De arbetande måste eliminera vådorna av de nedprutningar som kollektivavtalsförhandlingarna ofta resulterar i. De prutningsprocedurer som nuvarande kollektivavtalsssystem tillåter gör det fackliga arbetet svåröverblickbart och föga meningsfullt.

Arbetarna måste vara beredda att ta det ekonomiska helhetsansvaret och förbättra egenvärdet och självkänslan inom sina organisationer. Det sker bäst genom att vid egna möten och konferenser fastställa ramar för de arbets- och lönevillkor som ska gälla. Arbetarna behöver alltså själva bestämma priset på sin egen vara — arbetskraften. Tillvägagångssättet behöver inte vara mera anmärkningsvärt än att t ex arbetsgivarna själva och utan att förhandla med någon motpart fastställer priset på sin producerade vara, oavsett vilken produkt det kan vara fråga om.